

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a Mgr. Sylvie Šiškeové v právní věci žalobce: **Mgr. M. P.**, zastoupeného JUDr. Josefem Kopřivou, advokátem se sídlem Václavské náměstí 819/43, Praha 1, proti žalovanému: **Ministr vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 1. 2022, č. j. MV-156978-7/SO-2021, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2023, č. j. 10 Ad 3/2022-33,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 1. 2023, č. j. 10 Ad 3/2022-33, **se ruší**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 1. 2022, č. j. MV-156978-7/SO-2021, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení o žalobě a o kasační stížnosti částku 20 342 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce JUDr. Josefa Kopřivy, advokáta.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 1. 2022 (na rozhodnutí chybně uvedeno 2021, pozn. NSS), č. j. MV-156978-7/SO-2021 (dále jen „*napadené rozhodnutí*“), bylo zamítnuto odvolání a potvrzeno rozhodnutí ředitele odboru sociálního zabezpečení Ministerstva vnitra ve věcech služebního poměru (dále jen „*prvostupňový správní orgán*“) ze dne 5. 8. 2021, č. j. OSZ-133074-43/D-Ni-2021 (dále jen „*prvostupňové správní rozhodnutí*“),

kterým byla podle § 213 za použití § 206 a § 207 zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „*zákon o služebním poměru*“), stanovena žalobci povinnost vydat bezdůvodné obohacení získané na výsluhovém příspěvku za dobu od 1. 4. 2007 do 31. 8. 2020 v celkové výši 1 182 429 Kč, neboť bylo na základě podnětu Národního bezpečnostního úřadu zjištěno, že nárok na výplatu výsluhového příspěvku zanikl z důvodu, že žalobce byl přijat do služebního poměru vojáka z povolání.

[2] Žalobou podanou Městskému soudu v Praze (dále jen „*městský soud*“) se žalobce domáhal zrušení obou správních rozhodnutí. Namítal, že zjištění skutečného stavu věci je povinností služebního funkcionáře a pokud došlo ke skartaci důležitých dokumentů, nelze to klást k jeho tíži, stejně jako administrativní pochybení bezpečnostního sboru, na základě čehož došlo k podání žádosti na nesprávném formuláři. Dále uvedl, že nebyly splněny zákonné podmínky bezdůvodného obohacení, neboť jeho právní titul, tedy rozhodnutí o poskytnutí výsluhového příspěvku, nebylo nikdy zrušeno. Vzneshl i námitku promlčení, neboť lhůta k uplatnění nároku na jednotlivá opakuující se plnění činí tři roky od jejich splatnosti; aplikovat se má § 207 odst. 2 zákona o služebním poměru. Upozornil také, že v § 207 odst. 1 i odst. 2 jsou objektivní promlčecí lhůty, nikoliv subjektivní. Zohledněn měl být dle žalobce i princip presumpce správnosti veřejnoprávních aktů.

[3] Městský soud rozsudkem ze dne 26. 1. 2023, č. j. 10 Ad 3/2022–33 (dále jen „*napadený rozsudek*“), žalobu jako nedůvodnou zamítl. Upozornil na to, že součástí žádosti sice nebylo žádné upozornění, že žalobci příspěvek nebude náležet, bude-li přijat do služebního poměru vojáka z povolání, ani zde nebyl prostor pro sdělení žalobce, kde by uvedl, že jím je, ale součástí rozhodnutí ze dne 30. 7. 2007, č. j. OSZ-133074/VO-Bu-2007 (dále jen „*rozhodnutí o přiznání příspěvku*“) bylo i „*poučení*“. V tom je uvedeno: „*ostatní podmínky a náležitosti jsou uvedeny v připojené příloze. Přílohy: upozornění*“. V bodě 3 upozornění ve verzi založené ve spise je pak připomenuta zákonná povinnost ohlásit bezpečnostnímu sboru do osmi dnů vyjmenované změny mající vliv na nárok a jeho výplatu. Městský soud tedy konstatoval, že žalobci mohlo a mělo být známo nejpozději v moment doručení rozhodnutí o přiznání příspěvku, že služební poměr vojáka z povolání je zásadní skutečnost pro trvání nároku a je povinen ji oznámit bezpečnostnímu sboru.

[4] Z tohoto důvodu nemohla dle městského soudu obstát argumentace, že žalobce oznámil vznik služebního poměru vojáka z povolání ještě před přiznáním příspěvku a měl tak za to, že učinil vše potřebné a příspěvek pobírá oprávněně. I kdyby tak učinil, což je sporné, z rozhodnutí o přiznání příspěvku mu mělo být zřejmé, že služební poměr vojáka z povolání má na nárok na výsluhový příspěvek vliv a musí jej oznámit. Městský soud dodal, že se jeví málo pravděpodobné, že by se o nepřipustnosti souběhu nedozvěděl jiným způsobem od roku 2007 až do roku 2020. Dovodil tedy nesplnění ohlašovací povinnosti dle § 163 odst. 2 zákona o služebním poměru jdoucí k tíži žalobce.

[5] Její nesplnění však nepovažoval městský soud za stěžejní, neboť za to žalobce nebyl trestán; bylo po něm vyžadováno bezdůvodné obohacení. Služební funkcionář se o nepřipustném souběhu dozvěděl v roce 2020; rozhodnutím ze dne 10. 9. 2020, č. j. OSZ-133074-21/D-Ni-2020 (dále jen „*rozhodnutí o zániku nároku na výplatu příspěvku*“), bylo určeno, že žalobci dne 1. 4. 2007 zanikl nárok na výplatu výsluhového

pokračování

příspěvku podle § 162 odst. 2 zákona o služebním poměru, neboť je od tohoto data ve služebním poměru vojáka z povolání.

[6] S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2017, č. j. 4 As 238/2016-42, městský soud konstatoval, že vznik nároku na výsluhový příspěvek znamená naplnění podmínek, za nichž je možné o něj úspěšně žádat. Nárok na vlastní výplatu vzniká až v návaznosti na podání žádosti a vykonatelnosti na to navazujícího rozhodnutí správního orgánu. Nárok lze uplatnit i zpětně, ale je nutné, aby byly splněny hmotněprávní podmínky a současně nezanikl nárok na výplatu příspěvku, například z důvodu souběžného nároku na výplatu vyššího důchodu. V citovaném rozsudku stran souběhu vyplacené dávky a skutečnosti mající vliv na její nevyplacení Nejvyšší správní soud vyložil, že služební funkcionář je v takové situaci povinen *ex offio* rozhodnout o tom, že příslušníkovi výplata výsluhového příspěvku nadále nenáleží. Zaniká nárok na výplatu, nikoliv však na dávku samotnou. Tímto rozhodnutím služební funkcionář zánik nároku na výplatu deklaruje a rozhodnutí o přiznání příspěvku tak pozbývá účinnosti; to se stalo i v posuzovaném případě.

[7] Na základě uvedeného městský soud konstatoval příjem žalobce bez právního důvodu získaný v období roků 2007 - 2020, který je žalobce podle § 213 odst. 1 a 2 zákona o služebním poměru povinen vydat. V návaznosti na to s zabýval uplatněnou námitkou promlčení. Dospěl k závěru, že na věc se aplikují obecná pravidla promlčení. Sporné mezi stranami však bylo, zda se aplikuje pravidlo podle § 207 odst. 1 nebo odst. 2 zákona o služebním poměru.

[8] Městský soud byl přesvědčen, že v posuzované věci bezdůvodné obohacení vzniklo na základě právní moci rozhodnutí o zániku nároku na výplatu příspěvku, tedy 1. 10. 2020. Běh promlčecí lhůty práva na vydání bezdůvodného obohacení nezačne před jeho právní mocí, protože by to znamenalo, že se promlčuje právo, které v danou dobu ještě ani neexistuje. K tomu městský soud odkázal na usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 31 Cdo 3309/2011, s tím, že námitka promlčení upravená ve veřejném právu má stále soukromoprávní charakter. Bezpečnostnímu sboru vzniklo restituční právo na vydání předmětu bezdůvodného obohacení, které žalobce přijal v penězích; na tom nemění nic fakt, že mu bylo plněno postupně ve splátkách. Právo na vydání bezdůvodného obohacení lze tedy uplatnit především v objektivní tříleté lhůtě podle § 207 odst. 1 zákona o služebním poměru. Městský soud uzavřel, že v den nabytí právní moci napadeného rozhodnutí nebylo právo na vydání bezdůvodného obohacení promlčeno.

[9] Žalovaný sice dle městského soudu nesprávně vyložil, že lhůta podle § 207 odst. 1 zákona o služebním poměru je lhůtou subjektivní, nicméně rozhodné otázky, tedy že lhůta pro vydání bezdůvodného obohacení začne běžet od právní moci rozhodnutí o zániku nároku na výplatu příspěvku, a že promlčecí lhůta neuplynula, posoudil správně. Nesprávný výklad neměl vliv na zákonnost napadeného rozhodnutí, proto městský soud žalobu zamítl.

II. Kasační stížnost žalobce a vyjádření k ní

[10] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost, ve které navrhl jeho zrušení a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

[11] K argumentaci stran přílohy v bodě [28] napadeného rozsudku, která měla být součástí rozhodnutí o přiznání příspěvku, stěžovatel uvádí, že žádné takové poučení přílohou nebylo. Doplnuje, že již v řízení ve věcech služebního poměru uváděl, že při podání žádosti mu byl předložen neaktuální formulář, kde nemohl vyplnit skutečnosti o tom, zda nastupuje k jinému bezpečnostnímu sboru. Stejně tak tento formulář neobsahoval poučení o tom, že by jako voják z povolání neměl nárok na výsluhový příspěvek. Úřednice ekonomického oddělení, kde stěžovatel žádost podával, věděla, kam nastupuje, přesto mu dala neaktuální formulář s absentujícím poučením; tuto skutečnost nelze dle stěžovatele klást k jeho tíži.

[12] Stěžovatel nesouhlasí se závěrem městského soudu stran zániku nároku na výplatu dávky ke dni 1. 4. 2007. K tomu podle něj totiž nikdy nedošlo, neboť rozhodnutí o přiznání příspěvku nebylo fakticky nikdy zrušeno. Tím pádem nemohlo dojít ani k naplnění zákonných náležitostí pro vydání bezdůvodného obohacení.

[13] V oblasti správně-právního rozhodování nelze dle stěžovatele jedním rozhodnutím konstatovat pozbytí účinnosti jiného, vydaného v rámci jiného řízení. Právní názor v bodě [39] napadeného rozsudku je rozporný s ustálenou judikaturou týkající se posuzování správnosti správních aktů a jejich účinků. K tomu stěžovatel odkazuje na rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 5. 2008, č. j. 8 Afs 78/2006-74. Na základě toho je zjevné, že na rozhodnutí o přiznání příspěvku by mělo být nahlíženo jako na věcně správný správní akt; nikdy zde nebyly důvody pro to, aby bylo považováno za nicotné. Neexistuje tedy důvod, aby bylo jiným služebním funkcionářem v jiném správním řízení pod jinou spisovou značkou konstatováno, že pozbylo účinnosti. Služebnímu funkcionáři tato pravomoc nepřisluší. Navíc je proti logice teorie práva, aby jedním rozhodnutím ke konkrétnímu datu vznikl nárok a dalším, vydaným o více než třináct let později, bylo konstatováno, že k tomuto stejnému datu zanikl.

[14] Právní nárok stěžovatele na výplatu výsluhového příspěvku dle jeho názoru tedy stále trvá. K tomu stěžovatel doplňuje odkazy na nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2003, sp. zn. IV. ÚS 150/01, ze dne 3. 12. 2007, sp. zn. I. ÚS 544/06, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 As 79/2008-128. Na základě těchto dovozuje nezákonnost postupu správních orgánů aprobovaného městským soudem. Výzvu k vydání bezdůvodného obohacení považuje za značný zásah do svých veřejných subjektivních práv. Z citované judikatury lze také dovodit nutnost řídit se na základě presumpce správnosti správních aktů nikdy nezrušeným správním rozhodnutím.

[15] Ani se závěry městského soudu stran promlčení se stěžovatel neztotožňuje. Citovanou judikaturu Nejvyššího správního soudu označuje za nepřiléhavou. Připomíná, že výsluhový příspěvek mu byl vyplácen v pravidelných intervalech každý měsíc; jednalo se tedy o opakující se plnění; mělo by tak být vykládáno co do promlčování nároku na

pokračování

vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu § 207 odst. 2 zákona o služebním poměru.

[16] Zásah do stěžovatelových práv je zcela nepřiměřený a působící značnou materiální škodu, která je zjevně neúměrná zásahu, který představuje rozhodnutí služebního funkcionáře a také napadený rozsudek. Stěžovatel jednal v dobré víře. V případě, že by byl řádně poučen, by žádost nepodával. Od roku 2007 do roku 2020 pobíral příspěvek bez jakéhokoli povědomí, že by v budoucnu mohla nastat skutečnost, že bude vyzván k vrácení vyplacených příspěvků ve 100% výši. Jedná se o tak zásadní zásah do majetkové sféry, že nemůže být zákonný.

[17] Stěžovatel opakuje svůj názor, že rozhodnutí o přiznání příspěvku nebylo zrušeno, a nemohl tak vzniknout nárok na vyplacení bezdůvodného obohacení, a že městským soudem citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu je na věc nepřiléhavý, a to minimálně ze dvou důvodů. V projednávané věci totiž nebylo plněno na neexistující dluh, naopak nárok na výplatu výsluhového příspěvku nikdy nezanikl. Také nikdy nedošlo k pravomocnému zrušení rozhodnutí, které nárok přiznává.

[18] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti plně ztotožňuje s právním názorem vysloveným v napadeném rozsudku a navrhuje zamítnutí kasační stížnosti. Dodává, že stěžovatel v kasační stížnosti neuvádí nové skutečnosti, které by prokazovaly, že předmětná správní rozhodnutí byla vydána v rozporu s platnými právními předpisy; k tomu žalovaný odkazuje na právní názory v těchto rozhodnutích vyslovené.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[19] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval posouzením, zda byly splněny podmínky řízení. Zjistil, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, vůči němuž je přípustná [ve smyslu § 102 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], stěžovatel je v řízení zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.) a jsou naplněny i obsahové náležitosti stížnosti (§ 106 s. ř. s.).

[20] Nejvyšší správní soud zkoumal důvodnost kasační stížnosti v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., v mezích jejího rozsahu a přípustně uplatněných důvodů. Stěžovatel napadá rozsudek městského soudu z důvodů dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy pro nesprávné právní posouzení městským soudem.

[21] Kasační stížnost je důvodná.

[22] Podle § 226 zákona o služebním poměru „[p]říslušník, jehož služební poměr skončí do 3 let po nabytí účinnosti tohoto zákona a který nesplnil podmínku doby služby pro nárok na výsluhový příspěvek, s výjimkou příslušníka propuštěného podle § 42 odst. 1 písm. a) nebo podle § 42 odst. 1 písm. d), byl-li následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, má nárok na příspěvek za službu podle právních předpisů platných do 31. prosince 2005, jestliže by podle nich splnil podmínku doby služby pro nárok na příspěvek za službu. Příspěvek za službu se považuje za výsluhový příspěvek

podle tohoto zákona.“

[23] Podle § 163 odst. 2 zákona o služebním poměru „[b]ývalý příslušník je povinen bez zbytečného odkladu oznámit bezpečnostnímu sboru přijetí do služebního poměru podle tohoto zákona nebo do služebního poměru vojáka z povolání a změnu místa trvalého pobytu.“

[24] Podle § 162 odst. 2 zákona o služebním poměru „[j]estliže je bývalý příslušník přijat do služebního poměru vojáka z povolání, zaniká mu nárok na výplatu výsluhového příspěvku dnem, který předchází dni jeho přijetí do služebního poměru vojáka z povolání.“

[25] Podle § 210 odst. 1 zákona o služebním poměru „[l]hůta počíná běžet ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno poprvé.“

[26] Podle § 210 odst. 2 zákona o služebním poměru „[b]ylo-li dohodnuto plnění ve splátkách, lhůta jednotlivých splátek počíná běžet ode dne jejich splatnosti. Je-li pro nesplnění splátky splatná celá dlužná částka, lhůta počíná běžet ode dne splatnosti nesplněné splátky.“

[27] Podle § 213 odst. 1 zákona o služebním poměru „[z]a bezdůvodné obohacení se považuje prospěch získaný plněním bez právního důvodu, z neplatného právního úkonu nebo z rozhodnutí služebního funkcionáře, které bylo zrušeno.“

[28] Podle § 207 odst. 1 zákona o služebním poměru „[l]hůta pro uplatnění peněžitých nároků ze služebního poměru činí 3 roky, není-li stanoveno jinak.“

[29] Podle § 207 odst. 2 zákona o služebním poměru „[l]hůta pro uplatnění nároku na jednotlivá opětuující se plnění činí 3 roky ode dne jejich splatnosti.“

[30] Kasační soud se nejprve zaměřil na argumentaci týkající se zániku nároku na výplatu výsluhového příspěvku. Část stěžovatelovy argumentace směřuje proti rozhodnutí o zániku nároku na výplatu příspěvku; tvrdí, že nedošlo k zániku jeho nároku na výplatu výsluhového příspěvku, že služební funkcionář nebyl oprávněn toto rozhodnutí vydat a že byl narušen princip presumpce správnosti správních aktů a ochrany dobré víry jednotlivce. Předmětem řízení u městského soudu, jehož výsledkem byl kasační stížností napadený rozsudek, bylo však rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 1. 2022, č. j. MV-156978-7/SO-2021, tj. rozhodnutí týkající se povinnosti stěžovatele vydat bezdůvodné obohacení, nikoli rozhodnutí o zániku nároku na výplatu výsluhového příspěvku. Proti tomuto rozhodnutí přitom mohl stěžovatel podat odvolání podle § 190 zákona o služebním poměru. Následné rozhodnutí o odvolání by pak bylo možné napadnout žalobou podle § 65 s. ř. s. Stěžovatel však možnosti podat odvolání nevyužil; rozhodnutí o zániku nároku na výplatu příspěvku není součástí přezkumu v nyní posuzované věci. Jeho předmětem jsou toliko otázky, zda je stěžovateli vyplacený výsluhový příspěvek bezdůvodným obohacením, a zda nedošlo k promlčení nároku bezpečnostního sboru na jeho vydání, neboť stěžovatel vznesl již v řízení před správním orgánem a následně v žalobě námitku promlčení.

[31] Nadto Nejvyšší správní soud podotýká, že služební funkcionář byl oprávněn zánik

pokračování

nároku na výplatu výsluhového příspěvku tímto rozhodnutím deklarovat. Městský soud správně uvedl, že stěžovateli zanikl pouze nárok na výplatu příspěvku, nikoliv nárok na výsluhový příspěvek jako takový, a to právě z důvodu opětovného vzniku služebního poměru ve smyslu § 162 odst. 2 zákona o služebním poměru. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 3. 2017, č. j. 4 As 238/2016-42, k tomu uvádí:

[23] „Důvodem zániku nároku na výplatu výsluhového příspěvku je přitom (jako tomu bylo v případě stěžovatele) i opětovný vznik služebního poměru, popř. vznik služebního poměru vojáka z povolání ve smyslu § 162 odst. 1 a 2 služebního zákona. Pokud nastane taková skutečnost, za dobu trvání opětovného služebního poměru nelze výsluhový příspěvek pobírat a v procesní rovině se to přirozeně projeví v tom, že služební funkcionář je v takové situaci povinen ex offio (resp. slovy § 178 odst. 1 služebního zákona „z podnětu bezpečnostního sboru“, přičemž fakticky by takovým podnětem však mělo být především splnění informační povinnosti bývalého příslušníka podle § 163 odst. 2 služebního zákona) rozhodnout o tom, že příslušníkovi již výplata výsluhového příspěvku dále nenáleží.

[24] Pokud následně dojde k ukončení opětovného služebního poměru, bývalý příslušník může opět požádat o přiznání výsluhového příspěvku, neboť jeho nárok na výsluhový příspěvek nadále trvá a skončením opětovného služebního poměru mu znovu vzniká (požádá-li o něj) nárok na výplatu výsluhového příspěvku. V dané situaci však není možné pouze „obnovit“ výplatu výsluhového příspěvku na podkladě původního rozhodnutí o jeho přiznání. Z hlediska hmotného práva (§ 162 služebního zákona) totiž tento původní nárok zanikl, což se odráží i v rozhodnutí služebního funkcionáře, který předtím tento zánik v návaznosti na zjištění příslušné okolnosti z moci úřední deklaroval.“

[32] Z uvedeného plyne, že postup služebního funkcionáře, který deklaroval zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku, byl správný. Rozdílná by potom byla situace, kdy by nárok na výsluhový příspěvek zanikl; např. pokud by služební poměr skončil propuštěním podle § 42 odst. 1 písm. d) [porušení služebního slibu dopuštěním se zavřízeníhodného jednání, které má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru] a příslušník by byl následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně. Pak by bylo zahájeno přezkumné řízení ve věcech služebního poměru, jehož výsledkem by bylo zrušení rozhodnutí o přiznání výsluhového příspěvku, neboť nárok na něj (nikoliv pouze na jeho výplatu) by zanikl. To však nebyl případ stěžovatele. Nejvyšší správní soud podotýká, že pro posouzení povinnosti stěžovatele vydat bezdůvodné obohacení není relevantní ani otázka případné dobré víry stěžovatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 5. 2021, č. j. 1 As 46/2021-30). Pravomoc služebního funkcionáře k vydání rozhodnutí o zániku nároku na výplatu pak byla dána § 2 odst. 5 písm. b) zákona o služebním poměru, podle kterého ministr vnitra, ministr financí a ministr spravedlnosti mohou na žádost ředitele bezpečnostního sboru pověřit vedoucího organizační části ministerstva rozhodováním o výsluhovém příspěvku příslušníků. Řízení bylo zahájeno v souladu s § 178 odst. 1 zákona o služebním poměru.

[33] Byť má stěžovatel pravdu v tom, že rozhodnutí o přiznání příspěvku nebylo fakticky zrušeno, z výše uvedených důvodů nelze přisvědčit jeho názoru, že nárok na výplatu výsluhového příspěvku stále trvá. Nárok zanikl *ex lege* a to bylo následně deklarováno, což je podstatné pro konstatování, že neexistuje žádný titul, na jehož základě by měl být stěžovateli výsluhový příspěvek vyplácen.

[34] Zákon o služebním poměru v § 213 odst. 1 uvádí, že za bezdůvodné obohacení se, mimo jiné, považuje prospěch získaný plněním bez právního titulu. K tomu Nejvyšší správní soud odkazuje na závěry rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 9. 3. 2006, č. j. 11 Ca 158/2005-72, č. 894/2006 Sb. NSS: „*Skutečnost, že příspěvek za službu byl bývalému příslušníku Policie ČR přiznáván pravomocnými rozhodnutími veřejnoprávního charakteru, obecně nebrání tomu, aby se orgán, který o vyplacení rozhodl, domáhal jeho vrácení, pokud následně dospěl k závěru, že pro přiznání příspěvku za službu nebyly splněny zákonné podmínky.*“

[35] Pro vznik bezdůvodného obohacení dle § 213 zákona o služebním poměru je přitom nerozhodné, zda je obohacený získal úmyslně nebo vědomě, nebo nikoliv (shodně srov. CHROBÁK, J.; BLAHUT, A.; KULHÁNEK, J.; VODIČKA, S. *Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Praktický komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019, komentář k § 213). Tento závěr je akceptován i judikaturou zdejšího soudu (viz rozsudek ze dne 5. 5. 2021, č. j. 1 As 46/2021-30). I z tohoto důvodu nemůže uspět argumentace, že k rozhodnutí o přiznání příspěvku nebylo připojeno poučení o povinnosti ohlásit bezpečnostnímu sboru změny, které by měly vliv na oprávněnost výplaty výsluhového příspěvku (s ohledem na to, že v rozhodnutí je uvedeno „*Přílohy: upozornění*“ se Nejvyššímu správnímu soudu jeví vysoce pravděpodobné, že takové poučení součástí rozhodnutí bylo). Tato povinnost je navíc jasně uvedena v zákoně a jak správně podotkl městský soud, nesplnění oznamovací povinnosti není pro věc stěžejní, neboť stěžovatel není „trestán“ za její nesplnění, ale je po něm požadováno vydání bezdůvodného obohacení. A jak bylo řečeno, pro jeho vznik dle zákona o služebním poměru není vědomost obohaceného, tedy stěžovatele, rozhodná.

[36] Posouzení otázky vzniku bezdůvodného obohacení závisí tedy toliko na skutečnosti, zda existuje, resp. existoval, právní důvod, na jehož základě získal stěžovatel prospěch (byl mu vyplácen výsluhový příspěvek). Nárok na výplatu výsluhového příspěvku vznikl s vykonatelností rozhodnutí navazujícího na žádost žalobce. *Ex lege* však zanikl; v daném případě to paradoxně znamenalo to, že rozhodnutí přiznávající nárok na výplatu výsluhového příspěvku tak nikdy právní účinky nezaložilo. Právní důvod pro výplatu výsluhového příspěvku odpadl (byť tu vlastně s ohledem na časovou posloupnost nikdy nebyl), což potvrdilo rozhodnutí deklarující jeho zánik.

[37] Nejvyšší správní soud tak musí přisvědčit stěžovateli stran námitky promlčení. V jeho případě se totiž skutečně použije § 207 odst. 2 zákona o služebním poměru. Subjektivní promlčecí lhůta nároku na vydání bezdůvodného obohacení počíná běžet dnem, kdy tento nárok mohl být poprvé uplatněn, což je v momentě, kdy se oprávněná osoba dozvěděla o okolnostech rozhodných pro počátek běhu promlčecí lhůty, anebo kdy se o nich dozvědět měla a mohla. Objektivní promlčecí lhůta práva na vydání

pokračování

bezdůvodného obohacení začíná běžet ode dne, kdy k bezdůvodnému obohacení došlo. Krajský soud tento moment spojuje obecně se zrušením rozhodnutí o přiznání výsluhového příspěvku, respektive v posuzovaném případě s právní mocí rozhodnutí deklarujícího zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku. S tímto závěrem však nelze souhlasit.

[38] Vychází-li Nejvyšší správní soudu z toho, že původní rozhodnutí nebylo zrušeno, a ve věci vydané rozhodnutí je rozhodnutí deklarující zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku, které služební funkcionář vydává *ex officio*, nelze než konstatovat, že se jedná o rozhodnutí, které pouze osvědčilo zánik nároku na výplatu výsluhového příspěvku. Ten podle § 162 odst. 2 zaniká dnem, který předchází dni jeho přijetí do služebního poměru vojáka z povolání – v případě žalobce tedy vlastně nikdy nevznikl. Proto bezdůvodné obohacení vznikalo s každou jednotlivou výplatou výsluhového příspěvku a od tohoto momentu v souladu s § 207 odst. 2 běžela i objektivní promlčecí lhůta. Právní důvod pro výplatu výsluhového příspěvku ze zákona odpadl, a proto každé jednotlivé plnění bylo samostatným bezdůvodným obohacením.

[39] Tuto situaci je nutné odlišovat od případů, kdy je zahájeno přezkumné řízení a původní rozhodnutí je zrušeno. V takovém případě totiž právní důvod odpadá až zrušením rozhodnutí služebního funkcionáře jej přiznávající a v tento moment také vzniká bezdůvodné obohacení. Příkladem mohou být rozhodnutí o zániku nároku na výsluhový příspěvek popsaná v bodě [34] tohoto rozsudku (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 11. 2022, č. j. 6 As 162/2021-46, nebo ze dne 17. 2. 2023, č. j. 5 As 10/2022-32).

[40] V dalším řízení je třeba se zabývat námitkou promlčení za použití § 207 odst. 2 zákona o služebním poměru, což žalovaný ani městský soud neučinil.

IV. Závěr a náklady řízení

[41] S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, a proto v souladu s § 110 odst. 1 část věty první před středníkem s. ř. s. zrušil napadený rozsudek. Jelikož vytýkané vady mají původ již v napadeném rozhodnutí a městský soud by nemohl učinit nic jiného, než v dalším řízení zrušit napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 téhož zákona zrušil i napadené rozhodnutí a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 5 téhož zákona).

[42] Nejvyšší správní soud rozhodoval ve věci jako poslední, je proto povinen podle § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodnout o celkových nákladech soudního řízení. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel jako úspěšný účastník má právo na náhradu nákladů řízení důvodně vynaložených v řízení proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl.

[43] V řízení o žalobě představovaly náklady řízení stěžovatele zaplacený soudní poplatek ve výši 3000 Kč za žalobu. Odměna zástupce činí za dva úkony právní služby (převzetí věci a podání žaloby) v hodnotě 3100 Kč za jeden úkon [§ 1 odst. 1, § 7, § 9, § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „*advokátní tarif*“] celkem částku 6200 Kč. Náhrada hotových výdajů pak sestává z paušální částky 600 Kč (2 x 300 Kč dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce doložil, že je plátcem DPH. Celková náhrada nákladů za řízení o žalobě proto činí 8228 Kč.

[44] Náklady stěžovatele v řízení před Nejvyšším správním soudem zahrnují soudní poplatek za kasační stížnost ve výši 5000 Kč. Odměna zástupce činí za jeden úkon právní služby (kasační stížnost) částku ve výši 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5, advokátního tarifu]. Náhrada hotových výdajů pak sestává z paušální částky 300 Kč (dle § 13 odst. 4 advokátního tarifu). Zástupce je plátcem DPH. Celková náhrada nákladů za řízení o kasační stížnosti proto činí 4114 Kč.

[45] Žalovaný je tedy povinen nahradit stěžovateli náklady soudního řízení ve výši celkem 20 342 Kč, a to ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce stěžovatele.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. října 2023

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu